

Дәріс 12

БАСҚАРУШЫЛЫҚ ШЕШІМДЕРДІ ӨЗІРЛЕУ ЖӘНЕ ҚАБЫЛДАУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК

12.1. Фирмаішілік және сыртқы жауапкершілік

Басқарушылық қызметті қабылдау және орындау (немесе орындамау) нәтижелері үшін жауапкершілік шешімдер — маңызды фактор. Сондықтан менеджер жылы процесінде басқарушылық шешімдерді әзірлеу баламалардың әрқайсысы қабылданған жағдайда мүмкін болатын жауапкершілік шараларын бағалауы тиіс. Менеджердің жауапкершілігі қабылданған басқарушылық шешімнің орындалуы (немесе орындалмауы) кәсіпорынға зиян келтіргенде немесе қоршаған орта элементтеріне зиян келтіргенде туындайды.

Менеджердің жауапкершілігі ішкі (құрылтайшылар, жоғары тұрған менеджерлер, қызметкерлер алдында) немесе сыртқы (билік алдында) болуы мүмкін, жұртшылықпен).

Компанияішілік жауапкершілік әкімшілік жауапкершілікке тартылуы мүмкін (сөгіс, аударым арналған басқа жұмысты және с.с.) және экономикалық (үшін қамтамасыз ету мүмкіндіктер мұндай жауапкершілік, атап айтқанда, еңбекке ақы төлеудің арнайы жүйелері — жалақы мен пайданың% -ы енгізіледі). Компанияішілік жауапкершілік менеджердің мансаптық және материалдық болашағын айтарлықтай өзгерте алады.

Сыртқы жауапкершілік мүмкін болуы үш түрлерінің: ? заңдық;
әлеуметтік;
моральдық.

Менеджменттің мәдени, ұлттық ерекшеліктеріне қарай олар олардың әр түрлі маңызы бар. Өтпелі кезеңдегі қоғамда объективті түрде меншікті, демек, билікті, адамгершілікті қайта бөлу процестеріне байланысты жауапкершіліктің барлық түрлері төмендеуі мүмкін.

12.2. Шығын және Залал

Залалдар — кредитор шеккен шығыстар, оның мүлкінің жоғалуы немесе бүлінуі, егер міндеттемені борышқор орындаған жағдайда, ол алатын кредитор алмаған табыстар. Жүргізілген шығыстар деп несие берушінің борышкердің міндеттемені орындамауы немесе тиісінше орындамауы салдарынан жұмсаған ақшалай қаражаттары түсініледі.

Зиян — зиянның синонимі. Ол мүлікке және жеке адамға зиян келтіруі мүмкін. Мүлікке келтірілген залал жоғалған мүліктің құнымен, бүлінгенге дейінгі және кейінгі мүлік құнының айырмашылығымен анықталады. Жеке тұлғаның зақымдануы жәбірленушілердің табысынан айырылуымен, сондай-ақ олардың денсаулығын қалпына келтіруге кеткен шығындарымен көрінеді.

Қызметтік құқық бұзушылықтардың жиі кездесетін түрлерінің бірі немқұрайлылық — орындамау болып табылады немесе лайықсыз орындалуы лауазымды тұлғаларға тұлғамен мемлекеттік немесе қоғамдық мүдделерге, азаматтардың құқықтары мен мүдделеріне елеулі нұқсан келтірген, оларға немқұрайлы немесе жосықсыз қараудың салдарынан өз міндеттерін орындаудан босатылады.

Өтпелі кезеңде заңнаманың тәжірибе қажеттіліктерінен үнемі және объективті түрде артта қалуына байланысты нарықтық экономикасы дамыған елдердің мысалына жүгінейік. Мұндай елдерде зиян келтіруден туындайтын міндеттемелердің пайда болуы үшін белгілі бір шарттардың болуы қажет. Осы шарттардың мазмұны мен олардың арасындағы арақатынас, елдердің заңнамасындағы барлық айырмашылықтармен қатар, бірқатар жағдайларды анықтайды. жалпы белгілердің. Келтірілген зияннан міндеттемелердің туындау шарттары мыналар болуы керек деп жалпы қабылданған

болып саналады:

құқыққа қайшы іс-әрекет (әрекетсіздік);
зиянның болуы;
себепті байланыс арасында құқыққа қайшы әрекетпен (әрекетсіздікпен) және зиянмен; ? зиян келтірушінің кінәсі.

Басқа тұлғаның субъективтік құқығын бұзатын әрекет (құлық) заңсыз әрекет (әрекетсіздік) деп танылады. Практикалық тұрғыдан алғанда, азаптау мен шарттық жауапкершіліктің аражігін ажырату өте маңызды, өйткені бір әрекет азаптау да, шарттық міндеттемелерді бұзу да болуы мүмкін. міндеттемелерді.

Теориялық тұрғыдан алғанда, егер залал шартты орындамау немесе тиісінше орындамау салдарынан болған болса, онда шарттық жауапкершілік айқын болады деп есептеледі. Егер залал, керісінше, тараптар арасындағы шарттық қатынастарға мүлдем қатысы жоқ іс-әрекет нәтижесінде пайда болса, онда азаптау жауапкершілігі туындайды. Дегенмен, келісім-шарттық және деликттік шарттарды біріздендіру үрдісі байқалады жауапкершілік.

Өтпелі экономикада қалыптасқан құқықтық нормалардың болмауына байланысты менеджердің іс-әрекетінің немесе әрекетсіздігінің қате біліктілігінің ықтималдығы артады.

Әлеуметтік-этикалық менеджменттің арнайы әдістерін қолдану мұндай басқарудағы басқару процедураларының нақты бағдарлануына байланысты заңды түрде жазаланатын абайсызда және абайсызда басқарушылық шешімдердің үлесін азайтуға қабілетті. Бұл, бір жағынан, заңды түрде жазаланатын шешімдердің үлесін азайтуы мүмкін, ал екінші жағынан, менеджердің әрекеттерін немесе әрекетсіздігін нақтырақ заңды түрде саралауға мүмкіндік береді.

Мүліктік жауапкершілік менеджменттің байланысты бастап ұйымдастыру-кәсіпорынның құқықтық нысаны болып табылады және Ресей Федерациясының Азаматтық кодексімен белгіленеді:

толық серіктестік құрылған кезде құрылтайшылардың басқару нәтижелері үшін толық мүліктік жауапкершілігі туындайды;

сенім серіктестігін құру кезінде тек толық серіктестер ғана толық жауапкершілікте болады, ал салымшы салым мөлшерімен шектеледі;

жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің қатысушылары жарғылық капиталдағы өз үлестері шегінде жауап береді;

жабық және ашық акционерлік қоғамдарда акционер, әдетте, өзіне тиесілі акциялар пакетінің құны шегінде жауап береді.

Фирмалық атауда менеджерге жасалған келісімшарттарды орындау кезінде контрагенттердің мүліктік кепілдіктерінің жеткіліктілігін бағалауға мүмкіндік беретін кәсіпорындардың ұйымдық-құқықтық нысаны көрсетілуі керек.

Айта кетейік, Ресей Федерациясының Азаматтық кодексінде заңды тұлға (кәсіпорын) құрылтайшының (қатысушының) міндеттемелері бойынша жауап бермейтіндігі немесе осы Кодексте немесе заңды тұлғаның құрылтай құжаттарында көзделген жағдайларды қоспағанда, меншік иесі. Сонымен бірге "заңды тұлғалар, меншік иесі қаржыландыратын мекемелерден басқа, өз міндеттемелері бойынша өздеріне тиесілі барлық мүлікпен жауап береді". Ресей Федерациясының Азаматтық кодексінде борышкердің міндеттеменің орындалмауы немесе тиісінше орындалмауы салдарынан келтірілген залалды өтеу міндеттемесі белгіленгені маңызды. Мүліктік зиян да, моральдық зиян да өтеуге жатады.

Мүліктік зиян ұғымына тікелей залал да, жоғалған пайда да кіреді. Жылы орнын толтыру туралы келтірілген зиянның мүліктік залалдың, б. жылы қалпына келтіруде

жәбірленушінің бұрынғы мүліктік жағдайы, ал азаптау құқығының негізгі қызметі болып табылады.

Моральдық зиян деп басқа адамның заңсыз әрекеттері салдарынан туындаған моральдық немесе физикалық азаптар түсініледі, мысалы, жала жабатын ақпаратты тарату, жеке өмірге қол сұғу және т.б. арқылы жеке басының қадір-қасиетін немесе іскерлік беделін төмендету.

12.3. Заңдық жауапкершілік

Заңды жауапкершілік ескіру мерзімінде орын алуы мүмкін, сондықтан басқарушылық шешімнің салдарын, демек, жауапкершілікті болжау жүзеге асырылуы тиіс:

жауапкершіліктің заңдық нысаны үшін — талап қою мерзімінен аспайтын мерзімге бұрынғылар;

жауапкершіліктің басқа нысандары үшін — экологиялық жағдайға, денсаулыққа, әлеуметтік қатынастарға және т.б. елеулі зиян келтіру мүмкіндігін ескере отырып анықталған мерзімге. Ол үшін арнайы бағалау жүргізілуі тиіс.

Заңды жауапкершілік қылмыстық және азаматтық сипатта болуы мүмкін: қылмыстық жауапкершілік — міндет кінәлі адамның тұлғалар ұстап тұру жылы

оның жасаған қылмысы үшін белгіленген тәртіппен жауаптылық; қылмыстық іс жүргізу тәртібінен туындайтын заңдық шектеулерге ұшырау, сотталу және тиісті жазаға тартылу;

азаматтық-құқықтық жауапкершілік шарттық міндеттемелер орындалмаған немесе тиісінше орындалмаған, зиян келтірілген жағдайда туындайды.

Бұл құқық бұзушыға мүліктік ықпал ету арқылы көрінетін мәжбүрлеу шарасы, ол залалды өтеуден немесе келтірілген зиянды өтеуден тұрады. зиян.

Сұрақтар үшін өзін-өзі бақылау:

1. Мәні РУР үшін жауапкершілік
2. Фирмаішілік жауапкершілік
3. Санаттар сыртқы жауапкершілік
4. Шығын
5. Залал
6. Құлық
7. Немқұрайлылық
8. Моральдық зиян
9. Заңдық жауапкершілік үшін әзірлеуді және қабылдау УР
10. Мінез заңдық жауапкершілік